

Утвърждавам
Директор:
/Ренета Димитрова/

**ПЛАН ЗА ДЕЙНОСТИТЕ
ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ
ПО ПЪТИЩАТА
в 79. СУ „Индирa Ганди“
УЧ.2025/2026 ГОДИНА**

Настоящият механизъм е приет на заседание на педагогическия съвет с
протокол №15/12.09.2025 година.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Училищният план за дейностите по безопасност на движение по пътищата за учебната 2025/2026 година е разработен във връзка с изпълнението на Националната стратегия за безопасност на движението по пътищата в Република България 2021-2030 г., План за действие 2024-2026 към Национална стратегия за безопасност на движението по пътищата.

Планът обхваща третата година от действието на План за действие 2024-2026 към Национална стратегия за безопасност на движението по пътищата, и представя в обобщен вид мерките за безопасност на движението по пътищата, обособени по стратегически цели и тематични направления.

Планът е обект на актуализация в началото на всяка учебна година за съответните години от План за действие 2024-2026 към Национална стратегия за безопасност на движението по пътищата, както и при необходимост.

В училищния план за дейностите по БДП са взети предвид и следните нормативни документи:

✓ Секторна стратегия на МОН за безопасност на движението по пътищата (2021 – 2030), утвърдена със **Заповед № РД09-528/ 02.03.2021** г. на министъра на образованието и науката;

✓ Система за организация и управление на дейностите, свързани с възпитанието и обучение по безопасност на движението по пътищата (БДП) в системата на предучилищното и училищното образование, утвърдена със **Заповед № РД 09-156/27.01.2023** г.;

✓ План за действие 2025 година за безопасност на движението по пътищата на Министерството на образованието и науката;

✓ Закон за движението по пътищата;

✓ Закон за автомобилните превози;

✓ Решения на междуведомствената Държавно-обществена консултативна комисия по проблемите на БДП;

✓ Мерките по Приоритетна област 4 „Образователни иновации, дигитална трансформация и устойчиво развитие“, Цел 4.6. Модернизиране на образователната инфраструктура към устойчиво развитие на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030);

✓ Програми на МОН за обучение по безопасност на движение по пътищата за учениците в I – XII клас.

II. ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ ПО БДП:

2.1. Подготовката по БДП се провежда съгласно утвърдени от министъра на образованието и науката Концепция за обучението на децата и учениците по БДП и учебни програми за обучение по безопасност на движението по пътищата за различните възрастови групи и класове;

2.2. Дейностите по обучението се включват в училищния учебен план и Списък- образец № 1;

2.3. За ефективно обучение по БДП на училищно равнище се изгражда и поддържа необходимата учебно-материална база в съответствие с учебната документация и нормативите за осигуряване на материално-техническа база за обучение по БДП и на децата и учениците – учебни помагала, познавателни книжки, интерактивни системи, технически средства и други дидактически материали.

2.4. В началото на учебната година е сформирана училищна комисия по БДП, която изпълнява планираните конкретни мероприятия по БДП по класове, паралелки и общоучилищните дейности.

2.5. В края на учебната година УКБДП информира Педагогическия съвет за резултатите от дейността си, включително и за предложенията до кмета за подобряване на прилежащата пътна инфраструктура преди началото на новата учебна година. Предложенията включват и обобщените резултати от ежегодната инициатива „Пътят на първокласника“.

III. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

3.1. Прилагане на интегрирана система за планиране, изпълнение, контрол и оценка на училищната политика по БДП в единна стратегическа рамка.

- 3.2. Подобряване на координацията и задълбочаване на взаимодействието между училище, родители, община, РУО, МОН, КАТ при изпълнение на политиката в областта на БДП.
- 3.3. Осъществяване на ефективна комуникация и създаване на широка рамка на сътрудничество и съпричастност за различните аспекти от БДП.
- 3.4. Превенция на рисковете за здравето и живота на децата при взаимодействието им с пътната система като участници в движението по пътищата.
- 3.5. Осигуряване на ефективно обучение по безопасност на движението по пътищата за всички ученици от I до XII клас с оглед намаляване на инциденти с деца и ученици по пътищата.
- 3.6. Развитие на социално отговорна организационна култура за БДП.
- 3.7. Осъществяване на превенция на рисковете за здравето и живота на учениците при взаимодействието им с пътната система като участници в движението по пътищата.

IV. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БДП

- 4.1. Превенция на рисковете за здравето и живота на учениците при взаимодействието им с пътната система като участници в движението по пътищата.
- 4.2. Намаляване на инцидентите с ученици по пътищата.
- 4.3. Опазване живота и здравето на учениците, на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал в училище и извън него.
- 4.4. Формиране у учениците на съзнателно и отговорно отношение към личната безопасност и тази на околните, придобиване на основни знания и умения за разпознаване и оценка на опасните ситуации и оказване на първа помощ.
- 4.5. Осигуряване на ефективно обучение по безопасност на движението по пътищата в часа на класа.

V. ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БДП:

- 5.1. Формиране на начални представи за пътната среда.
- 5.2. Формиране и усъвършенстване на сензомоторни умения за защита.
- 5.3. Възприемане и разграничаване на цветовете, форми, движение, скорост, покой.
- 5.4. Изграждане и развиване на защитни механизми спрямо опасностите от пътната среда.
- 5.5. Възприемане и различаване на шумове от пътни превозни средства.
- 5.6. Придобиване и развиване на двигателни умения (движения на тялото и главата, определяне на посоките “ляво-дясно”, “горе-долу”, спрямо точка в себе си и спрямо точка извън себе си), насочени към възприемане на оптимално количество информация.
- 5.7. Развиване на сетивните възприятия (зрение, слух, възприятия за време и пространство) на учениците за безопасно поведение на пътя.
- 5.8. Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието и паметта и на дисциплинирано и отговорно поведение на пътя.
- 5.9. Формиране и усъвършенстване на интелектуални умения:
- ✓ за безопасно придвижване с и без превозно средство;
 - ✓ за ориентиране в реална пътна ситуация като пешеходци и пътници в обществения транспорт;
 - ✓ за определяне на елементите на пътната среда в квартала, около дома и около училището;
 - ✓ за откриване грешки в поведението на пешеходци и пътници в обществения транспорт в различни ситуации;
 - ✓ за описване на собственото си поведение като пешеходци и пътници;
 - ✓ за разбиране и обясняване последствията от грешките в собственото си поведение като пешеходци, пътници и начинаещи велосипедисти;
 - ✓ за формиране начални умения за разбиране развитието на пътно транспортната ситуация, на поведението на участниците в нея и на собственото си поведение;
 - ✓ за придобиване на знания и умения за пресичане на пътен светофар и пешеходна пътека, използване на обществен транспорт и т.н.

5.10. Формиране и усъвършенстване на практически умения:

- ✓ за разчитане схеми и планове с маршрути;
- ✓ за придвижване самостоятелно и безопасно по маршрут от дома до училището и обратно;
- ✓ за преминаване безопасно през кръстовища, пешеходни пътеки и необозначени места;
- ✓ за формиране умения за обясняване на собственото си поведение;
- ✓ за формиране умения за въздържане от импулсивни действия;
- ✓ за осъзнаване значението на толерантността, етичността и дисциплинираността между участниците в движението по пътищата;
- ✓ за формиране умения за извършване на правилните действия в различни пътни ситуации.

VI. ЗАДАЧИ:

4.1. Формиране на система от специални знания, умения и навици, необходими за успешната адаптация в живота.

4.2. Придобиване на психологическа устойчивост към стреса и готовност за адекватно поведение в ежедневните контакти с техниката, природата и хората.

4.3. Разширяване кръгозора на знанията на учениците чрез запознаване с основните опасности и способите за тяхното предотвратяване.

4.4. Повишаване нивото на подготовка и намаляване на безотговорността и неумението правилно да се определи собственото поведение при екстремни ситуации.

4.5. Осигуряване на знания за безопасност на движение по пътищата и за особеностите на движението по пътищата.

4.6. Създаване на оптимални условия за безопасно придвижване на учениците чрез изучаване на правилата за движение по пътищата и с активната подкрепа на родители и учители.

4.7. Формиране на умения и навици у учениците за мотивирано поведение при бедствия, отговорно отношение към личната безопасност и придобиване на практически умения за оказване на първа помощ.

VII. ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА

Обучението по БДП се осъществява в часовете на класа по утвърдени от МОН програми за обучение по безопасност на движението по пътищата (БДП) по класове.

Осигуряване на материали за обучение по безопасност на движението се осигурява от училището от издателски колективи специализирани в разработването на учебни материали в областта на БДП.

Учителите, които преподават безопасност на движението по пътищата са преминали през обучение, удостоверено със сертификат. На всеки 4 години преподаващите БДП преминават на опреснителни и повишаващи квалификацията им квалификационни програми.

VIII. ДЕЙНОСТИ И МЕРОПРИЯТИЯ

№	Наименование на мярката	Ефект на мярката	Отговорник по мярката	Индикатор и срок по мярката,	Източник на информация за докладване на
---	-------------------------	------------------	-----------------------	------------------------------	---

				докладвани на заседания на ДОККПБДП в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП	изпълнението на мярката
--	--	--	--	--	-------------------------

**ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 1:
УПРАВЛЕНИЕ, ОСНОВАНО НА ИНТЕГРИТЕТ**

Цел 1: Прилагане на интегрирана система за планиране, изпълнение, отчитане, контрол и оценка на политика по БДП в единна стратегическа рамка

1.1	Разработване на годишен план-програма за БДП	Годишна плановост на мерки по БДП	Директор, Училищна комисия по БДП /Щаб за координация при природни бедствия, аварии, катастрофи и безопасност на движението на учениците/	Актуализиран План за действие за БДП. Срок: ежегодно 15 септември 2025-2029 г.	Годишна план-програма за БДП, представена от училищната комисия по БДП
1.2	Докладване на годишното изпълнение на училищната политика по БДП пред ПС и РУО	Годишна отчетност на училищната политика по БДП - състояние на БДП, изпълнение на поставените стратегически цели и приоритети от програмата на училището, свързани с БДП	Директор, Председател на Училищната комисия по БДП	Годишен педагогически съвет, юли 2026 г.	Доклад за годишното изпълнение на училищната политика по БДП
1.3	Планиране и финансово осигуряване на мерки по БДП в рамките на бюджета на училището	Планово и финансово обезпечаване на мерките на училищно ниво	Директор, главен счетоводител	Предвиждане на устойчиво финансиране на мерките по БДП Срок: постоянен	Бюджетен разчет Годишен доклад за изпълнение на мерките по БДП

Цел 2: Осъществяване на ефективна комуникация и създаване на широка рамка на сътрудничество и съпричастност за различните аспекти от БДП

2.1	Прилагане на единна комуникационна стратегия по БДП	Провеждане на целенасочена комуникационна и медийна политика. Излъчване на ясни и конкретни послания в общественото пространство.	Председател на УКБДП	Активна медийна политика. Срок: постоянен.	Официална интернет страница на училището
2.2.	Публикуване на годишния план на официалната страница на училището	Публичност	Председател на училищната комисия по БДП	Срок: 30.09.2025 г.	Годишен план за БДП, представен от Директора на училището

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 2:

СОЦИАЛНО ОТГОВОРНО ПОВЕДЕНИЕ: УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Цел1: Превенция на рисковете за здравето и живота на децата при взаимодействието им с пътната система като участници в движението по пътищата

1.1	<p>Оптимизирано обучение на деца и ученици по БДП:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ осъвременяване на учебната документация по БДП; ✓ осигуряване на финансови, технически и човешки ресурси за обезпечаване на обучението по БДП; ✓ определяне на конкретни образователни цели като минимални изисквания за обучение по БДП в училище; ✓ интегриране на темите по БДП в темите от учебното съдържание по общообразователните учебни предмети; ✓ използване на учебни материали и подходи, адаптирани към възрастта на учениците; ✓ обучение с натрупване, при което всяко ниво на обучение надгражда предишното с цел приемственост и ефективен напредък; ✓ подпомагане на учителите в прилагането на националната политика по обучение в областта на БДП; ✓ насоченост на БДП не само към придобиване на знания и разбиране на правилата за движение, но и към промяна на нагласите и мотивацията; ✓ практическа насоченост на уроците - да се провеждат не само в класната стая, но също така да включват обучение и опит на практика - както в защитена среда, така и в реални условия, 	<p>Поставяне на темата във фокуса на обществен дебат съвместно с обществен съвет, УН</p> <p>Подобрено управление на дейностите за възпитание и обучение на децата и учениците по БДП.</p> <p>Подготвени деца и ученици в областта на БДП.</p>	<p>Директор, Училищен екип по БДП</p>	<p>Изпълнени мерки за подобряване обучението на деца и ученици по БДП</p> <p>Срок: постоянен</p>	<p>Докладвана от учителите информация – регулярно за заседания на ПС и годишно в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП</p>
-----	--	---	---	---	---

	адаптирани към ролята, която учениците имат в системата за движение; ✓ осигуряване на механизъм за обратна връзка и оценка на ефективността от обучението по БДП				
1.2.	Изготвяне на електронна справка с въпроси БДП за попълване от родители. Съвместно с район Люлин осигуряване обезопасяване на маршрутите към училището	Осигуряване безопасност на деца и ученици в района на училището	Директор, председател на комисията по БДП	Срок: 15.11.2025 г.	Класни ръководители, УН
1.2	Организиране и провеждане на извънкласни инициативи по БДП	Подкрепа за творческите изяви на децата по темата за БДП	Учители, класни ръководители	Изпълнени извънкласни инициативи по БДП Срок: постоянен	Докладвана от учителите информация – регулярно за заседания на ПС и годишно в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП
1.3	Участие в общински, регионални и национални извънкласни инициативи и състезания по БДП, свързани с културата на движение по пътищата	Подкрепа за творческите изяви на децата и учениците по темата за БДП	Директор, Училищна комисия по БДП, класни ръководители	Изпълнени инициативи по БДП за деца и ученици Срок: постоянен	Докладвана от учителите информация – регулярно за заседания на ПС и годишно в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП
1.4.	Ограничаване на рисковете от ПТП при осъществяване на организиран превоз на деца, свързан с учебна и/или извънучебна дейност	Усъвършенстване на контрола за безопасен превоз на деца и ученици в пътните превозни средства при организиране на извънкласни дейности	Директор, /Щаб за координация при природни бедствия, аварии, катастрофи и безопасност на движението на учениците/	Изпълнени мерки за ограничаване на рисковете от ПТП при осъществяване на организиран превоз на деца. Срок: постоянен	Докладвана от учителите информация – регулярно за заседания на ПС и годишно в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП
1.5.	Интегриране на обучението по БДП с другите учебни предмети	Подпомагане запомняне на правилата за БДП чрез знания и от други предмети	Учители	Срок: постоянен	Провеждане на открити уроци
1.6	Провеждане на кампании, насочени	Подготвени деца и ученици в	Директор, учители,	Изпълнени кампанийни	Докладвана от учителите

	към деца и ученици	областта на БДП; Повишаване на информираността за рисковите фактори, свързани с безопасността на движението по пътищата	класни ръководители	инициативи в областта на БДП, насочени към деца и ученици. Срок: постоянен	информация – регулярно за заседания на ПС и годишно в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП
1.6.1	Провеждане на кампания „Пътят на първокласника“	Определяне на най-безопасния маршрут от дома до училище и обратно и идентифициране на препятствия и проблемни точки - за родителите на всички ученици на първата родителска среща са коментирани проблемите и изискванията по пътната безопасност, включително и с участие на представители от Пътна полиция	Класни ръководители на първи и втори клас Класни ръководители	Изготвяне на маршрутни карти за учениците от първи и втори клас Срок: 30.09.2025 г. Подаване на заявления от родителите, определящи начина на придвижване от и до училище/ със и без придружител/ на учениците от I и II клас Срок: 19.10.2025 г.	Докладвана от учителите информация – регулярно за заседания на ПС и годишно в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП на директора.
1.6.2.	Запознаване в началото на учебната година на учениците с пътно-транспортната обстановка в района на училището	Определяне на най-безопасните маршрути за придвижване на учениците до училището	Класни ръководители	Изготвен маршрут от УЕБДП съвместно с КАТ Срок: 21.09.2025 г.	Инструктажи в началото на учебната година и след всяка ваканция
1.6.3.	Включване на глобални теми по безопасност на движението в часовете за ЧК	Запознаване на учениците с правилата на движение като пешеходци	Класни ръководители	Срок: постоянен	
1.7.	Активизиране на дейността на училищния щаб в развитието на средата за обучение по БДП и прилежащата пътна инфраструктура и организация на движението в непосредствена близост до училището.	Формиране у учениците на съзнателно и отговорно отношение към въпросите на личната безопасност и тази на околните, придобиване на основни допълнителни знания и умения за разпознаване и оценка на опасните ситуации и	Директор, Училищна комисия по БДП /ЩАБ за координация при природни бедствия, аварии, катастрофи и безопасност на движението на учениците/	Дейност на училищния щаб Срок: постоянен.	Отчети за дейността на щаба

		вредните фактори в околната среда, и оказване на помощ в случай на опасност			
1.8.	Работни срещи на училищното ръководство с училищната комисия по БДП за обсъждане на мерки за повишаване ефективността на учебния процес по БДП, подобряване на учебно-техническа база и обезопасяване района на училището	Подкрепа на дейността на УЕБДП	Директор, Председател на УЕБДП	Срок: постоянен	

Цел 2: Повишаване на обществената чувствителност към темата за БДП

2.1.	Отбелязване на 29 юни ден на безопасността на движението по пътищата	Популяризиране на политиката за БДП	Директор, училищна комисия по БДП, класни ръководители	Организирано и проведено мероприятие Срок: ежегодно, 29 юни 2026 г.	Докладвана от учителите информация – регулярно за заседания на ПС и годишно в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП
2.2.	Провеждане на „Ден на Безопасността на движение” – викторини, състезания и други	Популяризиране на политиката за БДП	Класните ръководители	Срок: април 2026 г.	Докладвана от учителите информация
2.3.	Отбелязване на Европейската седмица на мобилността, Международния ден за безопасност на движението по пътищата, Европейския ден без загинали на пътя/EDWARD, Световния ден за възпоменание на жертвите от пътнотранспортни произшествия и други	Популяризиране на политиката за БДП	Директор, учители, класни ръководители	Организирано и проведени мероприятия Срок: ежегодно	Докладвана от учителите информация – регулярно за заседания на ПС и годишно в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП
2.4.	Осъществяване взаимодействие с КАТ за провеждане на беседи свързани с БДП	Запознаване на учениците с правилата на движение като	Председателят на екип по БДП, класни р-ли	Организирано и проведено мероприятие Срок: постоянен	

2.5.	Провеждане на беседи с участие на родителите за поведението на учениците в условията на пътно движение	Определяне на правила за поведение на учениците на пътя по време на извънкласни дейности	Директор, класни ръководители	Срок: По график	Докладвана от учителите информация
2.5.1	Провеждане на лектория с представител на КАТ на тема: „Безопасно движение по пътя – индивидуален и национален проблем” съвместно с родителите	Осъществяване на подкрепа и съдействие от родителите	Директор, Класни ръководители	Срок: По график	

IX. ОБЕЗОПАСЯВАНЕ НА РАЙОНА НА УЧИЛИЩЕТО

9.1. Заповеди за забрана на достъп превозни средства в дворовете, системно наблюдение на състоянието на прилежащата към училището пътна инфраструктура.

9.2. Своевременно уведомяване на компетентните органи за наличие на необезопасени участъци и конфликтни точки и съдействие за обезопасяването им.

9.3. Определяне на маршрутите на движение на учениците съвместно с родители/настойници и класните ръководители и изготвяне на предложения до Столична община, район Люлин за обезопасяване на най-използваните маршрути.

9.4. Ограничаване на възможностите за движение с високи скорости на преминаващите МПС край училището, маршрутите на учениците и местата с интензивен детски пътничопоток.

9.5. Идентифициране на локалните рискови фактори, на промените в околната среда и поведението на участниците в движението.

X. ЕДНОКРАТНИ ПЪТУВАНИЯ

При провеждане на обучение извън сградата на училището, при провеждане на детския и ученическият отдих и туризъм в страната и в чужбина, абитуриентски балове, олимпиади, състезания и други организирани училищни дейности, извънкласни масови прояви и публични изяви директорът има задължения, регламентирани с чл.79, ал.5 от Закона за туризма и Наредба № 10 на министъра на образованието и науката за организация на дейностите в училищното образование, в т.ч. провеждане на инструктаж по транспортна безопасност с възрастните придружители и с учениците и децата.

XI. КВАЛИФИКАЦИЯ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО БДП

Директорът на училището осигурява обучение чрез квалификационни курсове в присъствена, очно-заочна и дистанционна форма, от обучаващи институции, одобрени от МОН за:

10.1. Придобиване на квалификация по методика на преподаване на БДП (за учителите – по учебна документация, утвърдена от министъра на образованието и науката).

10.2. Периодично обучение на 4 години (актуализиране и поддържане на знанията на учителите по БДП съобразно изменения в нормативната база, тенденциите при ПТП с деца, нови учебни помагала и дидактически средства, нови технологии и техника в обучението по БДП и др.).

10.3. Специфични умения за работата на училищните екипи по БДП (по учебна документация, утвърдена от министъра на образованието и науката).

10.4. Организация на обучението на децата и учениците-велосипедисти (за учителите по учебна документация и стандарт, утвърдени от министъра на образованието и науката).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО НА ДЕЦАТА

В ПЪТНОТО ДВИЖЕНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Безопасността на децата – участници в пътното движение е един от най-сложните проблеми на обществото, тъй като е пряко свързан с опазване на живота и здравето на децата и учениците днес и с подготвянето им като знаещи, културни, дисциплинирани и отговорни участници в движението в утрешния ден и изисква усилията на цялото общество, а от образователната система – приоритет на работата с децата и учениците за развитие на определен начин на мислене и усъвършенстване на защитните механизми, които осигуряват личната им безопасност и сигурността на другите участници в пътното движение.

Анализът на най-тежките характерни произшествия с деца и юноши по пътищата на страната, води до няколко особено тревожни изводи:

- ✓ Най-често те пресичат на неопределени за целта места, без предварително оглеждане за преминаващи МПС, внезапно навлизат в платното за движение, движат се неправилно по платното, улицата или пътя;
- ✓ Децата и юношите, които управляват велосипеди, скейт бордове, ролери и други, поради липса на опит, поради незнание на правилата за движение или поради подценяване на опасността от пътна злополука, се движат неправилно по пътя или извършват неправилни маневри.

Настоящата програма за опазване живота и здравето на децата в пътното движение е съобразена с основната цел на Националната стратегия за опазване живота и здравето на децата в пътното движение и Програмата на МОН за нейното изпълнение.

II. ОСНОВНА ЦЕЛ И ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА

Основната цел на Програмата е да се определят най-важните ангажименти на училището и направления на дейността му, за да се подобри обучението на учениците за безопасно ползване на улиците и пътищата.

Настоящата програма има следните основни **приоритети**:

1. Възпитание и обучение на учениците от 79.СУ „Индира Ганди“ по безопасност на движението по пътищата за формиране на знания и умения и превръщането им в поведение за съхранение, отговорност и дисциплина.

2. Подобряване на учебната материално – техническа база и привеждането и към съвременните изисквания за качествен образователно-възпитателен процес; дидактическо осигуряване на възпитанието и обучението на децата и учениците, за осъществяване на резултатно обучение за опазване живота и здравето им като участници в пътното движение.

3. Инициране на съпричастие на родителите и училищното настоятелство чрез търсене на нови форми на работа за намаляване на предпоставките за възникване на пътнотранспортни произшествия с участието на учениците.

4. Разширяване на формите на взаимодействие и партньорство с общинските и районните структури по безопасност на движението.

5. Продължаващо обучение на учителите, преподаващи безопасност на движението по пътищата.

6. Участие в провежданите в областни и общински кампании и инициативи, свързани с опазване на живота и здравето на децата и учениците в пътното движение, участие в национални мероприятия и дейности, инициране и провеждане на прояви на училищно ниво.

III. ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ

1. Възпитание и обучение на учениците от 79.СУ „Индира Ганди“ по безопасност на движение по пътищата, за формиране на знания и умения и превръщането им в поведение за съхранение, отговорност и дисциплина.

1.1. Прилагане на нови методи и подходи при провеждане на обучението по Безопасност на движението, съгласно изискванията на учебната програма и съобразно възрастовите особености на учениците, поставянето им в центъра на образователно – възпитателния процес – въвеждане на интерактивни форми на обучение в урочната и извънкласната дейност – дидактически и други игри, решаване на тестове и казуси, анализ на конкретни случаи и др.

1.2. Инициране на срещи на учениците със служители от градския пътен контрол към КАТ, с цел повишаване на културата им на поведение като участници в движението, разбиране на необходимостта от спазване на правилата за безопасно движение, зачитане правото на другия на пътя, формиране на поведение за съхранение, отговорност, дисциплина.

1.3. Разработване и реализиране на дейности, при които се включват ученици от горен курс за обучение на децата по безопасност на движението, на принципа „големите учат малките“.

2. Подобряване на учебната материално–техническа база за провеждането и към съвременните изисквания за качествен образователно–възпитателен процес.

3. Инициране на съпричастие на родителите и училищното настоятелство чрез търсене на нови форми за работа за намаляване на предпоставките за възникване на ПТП с участието на ученици.

3.1. Периодична информираност на родителите по конкретни въпроси, свързани с безопасността на децата им, чрез теми разглеждани на родителски срещи.

3.2. Инициране и съдействие за разработване, разпространение и разгласа чрез училищния сайт тематични информационни материали, предназначени за родители, свързани с възрастовите особености в поведението и реакциите на децата им като пешеходци, пътници и велосипедисти.

3.3. Създаване на условия и предпоставки за по–активен принос на родителите при изграждането, оборудването и обогатяването на материалната база на училището за качествен образователно – възпитателен процес по БДП и при организирането на извънкласни и извънучилищни дейности.

4. Разширяване формите на партньорство с общински и районни структури по безопасност на движението по пътищата.

4.1. Осигуряване в училището превантивна медицинска, психологическа и законодателна информация, свързана с последиците от ПТП и разнообразяване, активизиране и масовизиране на формите за извънкласна и училищна дейност по въпроси, свързани с БДП.

5. Продължаващо обучение на учителите, преподаващи безопасност на движението по пътищата.

5.1. Продължаващо обучение по въпроси на методиката и прилагане на съвременни подходи и практики на придобилите професионална квалификация учители по методика на преподаване на правилата за безопасно движение по пътищата в училището, в организирани форми и в системата на вътрешноучилищната квалификационна и методическа дейност.

5.2. Популяризиране на добрите педагогически практики за обучение по безопасност на движението, чрез семинари, работни срещи на учителите по БДП.

6. Участие в провежданите областни и общински кампании и инициативи, свързани с опазване на живота и здравето на децата в пътното движение, участие в национални мероприятия и дейности, инициране и провеждане на прояви на училищно ниво.

6.1. Участие в провеждането на национални прояви, на областни и общински състезания, викторини и конкурси. Инициране на училищни състезания, викторини и конкурси. Разгласа при провеждането на училищни прояви, свързани с БДП.

6.2. Провеждане на ежегоден конкурс по изобразително изкуство „С очите си видях бедата“, изготвяне на комикс, листовки по темата, изложби.

6.3. Съвместно с училищните медицински специалисти провеждане на обучение за придобиване на знания и умения по първа медицинска помощ с цел повишаване на здравната култура на учениците от училището.

6.4. Създаване на организация за гледане на видеофилми за пътнотранспортни произшествия с ученици.

Успешното изпълнение на основната цел на програмата е възможно само чрез взаимодействието и партньорството на училището с:

- ✓ Общинската и районната администрация;
- ✓ 9 РУ на МВР;
- ✓ Регионален център по здравеопазване – гр. София;
- ✓ Български червен кръст;
- ✓ Съюз на българските автомобилисти – гр. София;
- ✓ Представители на Училищното настоятелство;
- ✓ Представители на Обществения съвет.

Финансовото осигуряване на изпълнението на настоящата програма да се реализира чрез активното съдействие на Училищното настоятелство.

Като инструмент за организация и управление на дейностите, свързани с опазване живота и здравето на децата в пътното движение, тази Програма има отворен характер в рамките на целите, очертани от Програмата на МОН за изпълнение на Националната стратегия. Тя подлежи на текуща актуализация в съответствие с промените в обществената среда, във вярванията за постигане на целите, във финансовите, организационни и други възможности за изпълнение на задачите.

Учебната програма по Безопасност на движението по пътищата за I - IV клас поставя началото на цикъла за изграждане на основите на възпитанието, културата и техническата грамотност, необходими за безопасното поведение по пътищата на учениците, в рамките на началното образование. Те осигуряват начална компетентност за елементите на пътната среда: “човек - пътно превозно средство - път”. Изграждането на безопасно поведение трябва да бъде постигнато чрез ситуации, в които обучаваните се учат да разбират, прилагат, оценяват и управляват практически умения, необходими им в съвременната пътна обстановка. Те трябва да се формират главно чрез подражаване, упражнения, тренировки и личен опит. Чрез учебната програма трябва да се постигне придобиване от учениците на знания и умения, формирани при възпитанието и обучението им, и същевременно да се осигурят условия за изграждане на представите им за връзките между техника - социална действителност - транспортна култура. Възпитателната дейност чрез изучаването на Безопасност на движението по пътищата представлява своеобразни стъпала за преминаване от процеса на възприемане, формиране, затвърдяване и надграждане на знания и умения към развиване и усъвършенстване на защитните механизми на децата и учениците като участници в съвременното пътно движение. Дългосрочната роля на възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата е създаването на определен начин на мислене и изграждане на транспортна култура на отделната личност, които осигуряват не само личната безопасност, но и сигурността на останалите участници в движението. Обучението по Безопасност на движението по пътищата е вид социално учене и трябва да бъде наситено с дейности с интелектуален и практически характер, а доминиращата форма да бъде практическото упражнение. Това ще осигури като резултат доминиране на уменията над теоретичното знание, защото опазването на живота и здравето изисква преди всичко действено-практическо отношение, самоконтрол и отговорност към спазване на нормативни изисквания и стремеж за усъвършенстване на защитни реакции. Обучението по Безопасност на движението по пътищата е концентрично, като целите, учебното съдържание, формите и методите му са в зависимост от психофизиологическите особености на учениците. В основата на определяне на целите на обучението по Безопасност на движението по пътищата в отделните класове е залегнал статуса на ученика последователно през годините. Учебното съдържание е структурирано в глобални теми за всяка възрастова група (за всеки клас) на училището.

I КЛАС – 9 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
---	------	-------

1.	Моят безопасен път до училище и обратно	Септември
2.	Моят робот знае безопасен път до училище	Октомври
3.	Пешеходна пътека	Октомври
4.	Аз не пресичам сам	Октомври
5.	Пътен светофар за регулиране на движението на пешеходците	Ноември
6.	Двуколесни пътни превозни средства за деца	Март
7.	Знам къде съм	Април
8.	Знам къде са пътните превозни средства	Април
9.	Знам къде са другите	Май

II КЛАС – 6 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Улиците до моето училище	Септември
2.	Моят робот знае къде да пресича	Октомври
3.	Алгоритъм за безопасно пресичане	Октомври
4.	Пътен светофар за регулиране на движението на превозните средства	Март
5.	Отивам на училище с автобус, трамвай, тролейбус, лек автомобил	Април
6.	Виждам и чувам пътните превозни средства	Април

III КЛАС – 6 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Път. Елементи на пътя	Септември
2.	Велосипед	Октомври
3.	Пътен светофар за велосипедисти.	Октомври
4.	Безопасни места за управление на велосипед	Март
5.	Моят робот спазва сигналите на светофара	Април
6.	Знам къде са пътните превозни средства	Април

IV КЛАС – 6 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Пътни знаци, пътна маркировка.	Септември
2.	Кръстовища.	Октомври
3.	Пътни превозни средства, използвани в селското стопанство.	Октомври
4.	В населено място. Извън населено място	Март
5.	Виждам пътните превозни средства	Април
6.	Чувам пътните превозни средства	Април

V КЛАС - 5 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Пътна среда. Пътна мрежа. Скоростен път. Автомобилен път	Октомври
2.	Пътни превозни средства. Видове ППС. Моторни превозни средства	Ноември
3.	Пътна сигнализация. Сигнализиране на движението с пътни знаци. Предупредителни пътни знаци за опасност, пътни знаци относно предимство и пътни знаци за въвеждане на забрана и отменяне на въведената забрана	Януари
4.	Поведение на пътя. Конфликти на пътя. Конфликти на пътя	Март

5.	Перцептивни умения за безопасно поведение на пътя. Прогнозиране на пътнотранспортна обстановка. Виждам - предвиждам	Май
----	---	-----

VI КЛАС - 5 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Пътищата в Р. България. Видове пътища. Пътна мрежа	Октомври
2.	Сигнализиране на движението с пътни знаци. Пътни знаци със задължителни предписания, със специални предписания и даващи допълнителна информация	Декември
3.	Правила и култура на поведение на пътя. Специални моторни превозни средства. Моторни превозни средства със специален режим на движение.	Януари
4.	Правила и култура на поведение на пътя. Конфликти на пътя. Алкохол.	Март
5.	Перцептивни умения за безопасно поведение на пътя.	Май

VII КЛАС - 5 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Пътна среда. Ориентиране при пътуване. Карта на пътищата в България и автомобилна навигация.	Октомври
2.	Моторни превозни средства на две колела. Мотопед	Ноември
3.	Правила и култура на поведение Пътна сигнализация. Пътни знаци за оказване на направления, посоки, обекти и др., допълнителни табели	Януари
4.	Конфликти на пътя. Скорост. Пътнотранспортни произшествия	Февруари
5.	Перцептивни умения за безопасно поведение на пътя. Зрение и безопасност на движение. Сензорни характеристики на зрението	Април

VIII КЛАС - 4 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Движение извън населено място през деня. Ж.П прелези. Маневри на пътя	Октомври
2.	Движение извън населено място през нощта и при различна видимост	Декември
3.	Пътна среда. Превозни средства. ППС и МПС. Системи за пасивна и активна безопасност	Март
4.	Правила и култура на поведение на пътя. Основни правила на движението през отделните части на денонощието в извън населените места	Май

IX КЛАС - 4 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Елементи на пътя Пътна маркировка	Октомври
2.	Безопасност на движение по пътищата. Пътни знаци	Декември
3.	Превозни средства	Март

4.	Безопасност на движение по пътищата.Правила и култура на поведение на пътя	Май
----	--	-----

Х КЛАС - 4 ЧАСА

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Нормативно регулиране на движението по пътищата. Категоризация на МПС. Правоспособност на водачите, Категории МПС и свидетелства за тяхното управление	Октомври
2.	Нормативно регулиране на движението по пътищата. Принудителни административни мерки. Административни наказания за нарушителите	Януари
3.	Култура на поведение на пътя. Влияние на алкохола, наркотиците и други упойващи вещества при управление на МПС	Март
4	Култура на поведение на пътя. Поведение на контролните органи при констатиране на нарушения от водачите на пътя.	Май

ХІ КЛАС- 1 ЧАС

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Транспортна култура и дисциплина на пешеходците и водачите. Особени правила за някои участници в движението Пътнотранспортни произшествия. Правомощия на органите за контрол на движението по пътищата.	Януари

ХІІ КЛАС - 1 ЧАС

№	ТЕМА	МЕСЕЦ
1.	Транспортна култура и дисциплина на пешеходците и водачите. Пътно-транспортни произшествия – рискове и злополуки на пътя Правомощия на органите за контрол на движението по пътищата	Януари

УЧЕБНИ ПРОГРАМИ ПО БДП, СЪОБРАЗЕНИ С ИЗИСКВАНИЯТА НА МОН

ПРОГРАМА

ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ПЪРВИ КЛАС

I. Общо представяне на програмата:

Обучението по безопасност на движение по пътищата в първи клас е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика в системата на училищното образование. Това е социално учене с важност за формиране на пределни практически умения у учениците като участници в движението по пътищата. Екстериоризирането на тези умения е свързано с развитие на защитните механизми на ученика за неговото безопасно и културно поведение на пътя. Съвременната пътна среда е опасна за ученика в първи клас, тъй като тя е неестествена по отношение на неговите вътрешни механизми и способности за психофизическа защита. В тази възраст учениците все още не могат да възприемат, чувстват и осъзнават опасностите в движението по пътя.

Развиването и усъвършенстването на психофизиологическите механизми за защита и създаването на определен начин на мислене и поведение на пътя, ще осигурят личната безопасност на ученика и безопасността на другите участници в движението по пътя.

II. Цели на обучението:

1. Изграждане и развиване на защитни механизми, спрямо опасностите от пътната среда.
2. Развиване на перцептивните умения на учениците за безопасно поведение на пътя, на основата на развиване на зрителните и слуховите възприятия, на възприятията за време и пространство.
3. Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието, паметта и на дисциплинираност, и отговорно поведение на пътя.
4. Формиране на знания и умения за безопасно придвижване до училище и обратно, пресичане на пътен светофар и пешеходна пътека.

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Психофизиологически профил на учениците от първи клас, като участници в пътното движение, се характеризира по отношение на:

1. Зрително възприятие.

За учениците от тази възраст, като участници в движението е характерно, че зрителните им възприятия са непълни. Причините са няколко:

- Ниският ръст, който ги затруднява при възприемане на оразмерената за възрастните пътна среда.

- Тясното поле на периферното зрение. При учениците в тази възраст зрителното поле по хоризонтала е 90 градуса, срещу 150 - 170 при възрастните, а по вертикала - 70 градуса, срещу 120 при възрастните. Периферията на ретината изпълнява стражева роля и когато периферното зрение е неразвито, затворено, тази негова функция е ограничена. По-бързото развитие на периферното зрение се забелязва едва след десетата година. Чрез периферното зрение най-напред се забелязва движението на предметите, преди всички други техни свойства.

2. Слухово възприятие.

Учениците в първи клас имат недиференцирано слухово възприятие. За него е характерно непълното и неточното определяне посоката и източника на звук. Това се дължи на неразвита все още в тази възраст бинаурален слух, т.е. на системата, която осигурява възприемане на звука с двете уши. Благодарение на бинауралния слух възрастният човек вече много точно може да определи източника на звук в пространството.

3. Особенности на вниманието.

Вниманието на ученика в първи клас има следните недостатъци:

- 3.1. Бърза подвижност и недостатъчна концентрираност, които говорят за едно неустойчиво внимание, подчинено на висока емоционалност и импулсивност.

3.2. Опасно разсейване (изчезване) на вниманието, което се проявява най-често тогава, когато ученика мисли, че е защитен на

пътя от някакъв външен фактор. За него това са случаите:

- когато върви заедно с възрастен човек;

- когато е с група деца.

В тези случаи, поради стеснения обем на вниманието, той не може да се ориентира в бързо променящата се пътна среда и вероятността да пострада е голяма.

4. Двигателни функции и поведение на пътя.

Учениците от първи клас имат голямата двигателна активност. Това е тренировка и упражняване на тяхната моторика за

усъвършенстване регулиращото влияние на различните мозъчни центрове върху нея. В тази възраст все още има съществена разлика между възприемане и съответното действие. Учениците могат да видят и да разберат някои пътни ситуации, но не винаги могат да реагират правилно на тях или реагират по-бавно от възрастните, поради липса на достатъчно опит, тъй като им е нужно повече време, за да извършат определени двигателни действия, породени от зрителен или слухов дразнител на пътя. Двигателните умения в тази възраст допълнително се затрудняват и от преобладаващата импулсивност в тяхното поведение. Много често голямата емоционалност, проявена от тях например при падането на една топка на платното, ги кара да забравят за всички опасности около тях. Същото поведение можем да наблюдаваме и в играта им. На границата между този детски свят и света на възрастните стават произшествията на пътя.

В тясна връзка с поведението на ученика е и неговият стартов рефлекс. Най-често той представлява мускулно напрежение,

замръзване на място и обща напрегнатост при поява на определен слухов дразнител. В следващия момент вече идва ред на определено двигателно действие. Но в случая то е последица от възприетата и преработена информация, съпоставена с миналия опит.

Колкото е по-пълна тази информация и колкото по-богат е миналият опит, толкова по-правилно ще бъде взетото решение. Докато възрастните могат да се справят с такава задача добре, същото не може да кажем за учениците от първи клас.

5. Ориентиране във времето и пространството.

За първокласниците е значително по-трудно да възприемат времето, отколкото пространството. Причината е в самата природа на времето като обект на познание, а именно:

- времето тече. Това означава, че нито една, дори и най-малка негова част, не може да бъде възприета отведнъж, едновременно, а само последователно - начало и след това край - в секунди, минути и часове;

- у човека няма специален анализатор за време. То се познава непосредствено чрез движението и ритъма на жизнените процеси - пулс, честота на дишане или с часовник;

- възприемането на времето лесно се изопачава от субективни фактори като: запълненост на временния интервал с вид дейност, значимост на дейността за субекта, емоционалното състояние на самия човек и др.

Учениците трябва да могат да следят времето, за да се справят успешно с възложените им задачи, но изследванията показват, че в представите на първокласника една минута е равна средно на 11,5 секунди. Очевидно е, че учениците от първи клас силно подценяват продължителността на минутата като интервал от време.

В края на началната училищна възраст, на основата на всекидневната си практика, учениците се научават, че за изминаване на по-голямо разстояние е нужно повече време и обратно. И въпреки това те се затрудняват, когато трябва да сравнят времето, за което автомобил ще измине права отсечка с определена дължина, с това на друг автомобил, който ще измине отсечка със същата дължина, но с начупен профил.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Моят безопасен път до училище и обратно;

Моят робот знае безопасен път до училище /Робот, безопасен път/;

Пешеходна пътека;

**Аз не пресичам сам;
Пътен светофар за регулиране движението на пешеходците / Пътен светофар/;
Двуколесни пътни превозни средства за деца.**

**ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ ВЪВ ВТОРИ КЛАС**

I. Общо представяне на програмата:

Обучението по безопасност на движение по пътищата във втори клас е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика в системата на училищното образование. Това е вид социално учене за формиране на определени практически умения у учениците като участници в движението по пътищата. Интериоризирането и екстериоризирането на тези умения е свързано с изграждане на защитните механизми на ученика за неговото безопасно поведение на пътя. Съвременната пътна среда е опасна за него, тъй като тя е неестествена по отношение на неговите способности за психофизическа защита. В тази възраст учениците все още не могат да възприемат, чувстват и осъзнават опасностите на движението по пътя.

Развиването и усъвършенстването на психофизиологическите механизми за защита на ученика и създаването на определен начин на мислене и поведение на пътя, ще осигурят личната му безопасност и безопасността на другите участници в движението по пътя.

II. Цели на обучението:

1. Изграждане и развиване на защитни механизми, спрямо опасностите от пътната среда.
2. Развиване на перцептивните умения на децата за безопасно поведение на пътя, на основата на развиване на зрителните и слуховите възприятия, на възприятията за време и пространство.
3. Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието, паметта и на дисциплинираност, и отговорно поведение на пътя.
4. Надграждане на знания и умения за безопасно придвижване до училище и обратно, пресичане на път с пътен светофар, прилагайки определен алгоритъм.

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Психофизиологически профил на учениците от втори клас, като участници в пътното движение, се характеризира по отношение на:

1. Зрително възприятие.

За учениците от тази възраст, като участници в движението е характерно, че зрителните им възприятия са непълни. Причините са няколко:

- Ниският ръст, който ги затруднява при възприемане на оразмерената за възрастните пътна среда.

- Тясно поле на периферното зрение. При учениците в тази възраст зрителното поле по хоризонтала е 90 градуса, срещу 150 – 170 при възрастните, а по вертикала - 70 градуса, срещу 120 при възрастните. Периферията на ретината изпълнява стражева роля и когато периферното зрение е неразвито, тази негова функция е ограничена. По-бързото развитие на периферното зрение се забелязва едва след десетата година. Чрез периферното зрение най-напред се забелязва движението на предметите, преди всички други техни свойства.

2. Слухово възприятие.

Учениците във втори клас имат недиференцирано слухово възприятие. За него е характерно непълното и неточното определяне посоката и източника на звук. Това се дължи на неразвита все още в тази възраст бинаурален слух, т.е. на системата, която осигурява възприемане на звука

с двете уши. Благодарение на бинауралния слух възрастният човек вече много точно може да определи източника на звук в пространството.

3. Особенности на вниманието

Вниманието на ученика във втори клас има следните недостатъци:

3.1. Бърза подвижност и недостатъчна концентрираност, които говорят за едно неустойчиво внимание, подчинено на висока емоционалност и импулсивност.

3.2. Опасно разсейване (изчезване) на вниманието, което се проявява най-често тогава, когато той мисли, че е защитен на пътя от някакъв външен фактор. За него това са случайте:

- когато е с група деца;

- когато е близо до дома си и се чувства в зоната на неговата защита.

В тези случаи, поради стеснения обем на вниманието, той не може да се ориентира в бързо променящата се пътна среда и вероятността да пострада е голяма.

4. Двигателни функции и поведение на пътя.

Учениците от втори клас имат голямата двигателна активност. Това е тренировка и упражняване на тяхната моторика за

усъвършенстване регулиращото влияние на различните мозъчни центрове върху нея. В тази възраст все още има съществена разлика между възприемане и съответното действие. Учениците могат да видят и да разберат някои пътни ситуации, но не винаги могат да реагират правилно на тях или реагират по-бавно от възрастните, поради липса на достатъчно опит, тъй като им е нужно повече време, за да извършат определени двигателни действия, породени от зрителен или слухов дразнител на пътя. Двигателните умения в тази възраст допълнително се затрудняват и от преобладаващата импулсивност в тяхното поведение. Много често голямата емоционалност, проявена от тях например при падането на една топка на платното, ги кара да забравят за всички опасности около тях.

Същото поведение можем да наблюдаваме и в играта им. На границата между този детски свят и света на възрастните стават произшествията на пътя.

В тясна връзка с поведението на ученика на пътя е и неговият стартов рефлекс. Най-често той представлява мускулно

напрежение, замръзване на място и обща напрегнатост при поява на определен слухов дразнител.

В следващия момент вече идва ред на определено двигателно действие. Но в случая то е последица от възприетата и преработена информация, съпоставена с миналия опит. Колкото е по-пълна тази информация и колкото по-богат е миналият опит, толкова по-правилно ще бъде взетото решение. Докато възрастните могат да се справят с такава задача добре, същото не може да кажем за учениците от втори клас.

5. Ориентиране във времето и пространството.

За второкласниците е значително по-трудно да възприемат времето, отколкото пространството.

Причината е в самата природа на времето като обект на познание, а именно:

- времето тече. Това означава, че нито една, дори и най-малка негова част, не може да бъде възприета отведнъж, едновременно, а само последователно - начало и след това край - в секунди, минути и часове;

- у човека няма специален анализатор за време. То се познава опосредствено чрез движението и ритъма на жизнените процеси

пулс, честота на дишане или с часовник;

- възприемането на времето лесно се изопачава от субективни фактори като: запълненост на временния интервал с вид дейност, значимост на дейността за субекта, емоционалното състояние на самия човек и др.

Учениците трябва да могат да следят времето, за да се справят успешно с възложените им задачи. Въпреки това изследванията показват, че в представите на второкласника една минута е равна средно на 18,5 секунди. Очевидно е, че учениците от втори клас силно подценяват продължителността на минутата като интервал от време.

В края на началната училищна възраст, на основата на всекидневната си практика, учениците се научават, че за изминаване на по-голямо разстояние е нужно повече време и обратно. И въпреки това те се затрудняват, когато трябва да сравнят времето, за което автомобил ще измине права отсечка с определена дължина, с това на друг автомобил, който ще измине отсечка със същата дължина, но с начупен профил.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Улиците до моето училище;

Моят робот знае къде да пресича;

Алгоритъм за безопасно пресичане;

Пътен светофар за регулиране движението на превозни средства;

Отивам на училище с автобус, трамвай, тролейбус, лек автомобил;

Виждам и чувам пътните превозни средства.

ПРОГРАМА **ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО** **БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА** **ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ТРЕТИ КЛАС**

I. Общо представяне на програмата:

Обучението по безопасност на движение по пътищата в трети клас е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика в системата на училищното образование. Това е вид социално учене за формиране на определени практически умения у учениците, като участници в движението по пътищата.

Интериоризирането и екстериоризирането на тези умения е свързано с изграждане на защитните механизми на ученика за неговото безопасно поведение на пътя. Съвременната пътна среда е опасна за него, тъй като тя е неестествена по отношение на неговите способности за психофизическа защита. В тази възраст учениците все още не могат да възприемат, чувстват и осъзнават опасностите на движението по пътя.

Развиването и усъвършенстването на психофизиологическите механизми за защита на ученика и създаването на определен начин на мислене и поведение на пътя, ще осигурят личната му безопасност и безопасността на другите участници в движението по пътя.

II. Цели на обучението:

1. Изграждане и развиване на защитни механизми, спрямо опасностите от пътната среда.
2. Развиване на перцептивните умения на децата за безопасно поведение на пътя, на основата на развиване на зрителните и слуховите възприятия, на възприятията за време и пространство.
3. Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието, паметта и на дисциплинираност, и отговорно поведение на пътя.
4. Разширяване на знания за велосипеда, за неговото регулиране и за неговото безопасно управление в различна пътна среда.

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Психофизиологически профил на учениците от трети клас, като участници в пътното движение, се характеризира по отношение на:

1. Зрително възприятие.

За учениците от тази възраст, като участници в движението е характерно, че зрителните им възприятия са непълни. Причините са няколко:

- Ниският ръст, който ги затруднява при възприемане на оразмерената за възрастните пътна среда.

- Тясното поле на периферно зрение. При учениците в тази възраст зрителното поле по хоризонтала е 90 градуса, срещу 150 -

170 при възрастните, а по вертикала - 70 градуса, срещу 120 при възрастните. Периферията на ретината изпълнява стражева роля и когато периферното зрение е неразвито, тази негова функция е ограничена. По-бързото развитие на периферното зрение се забелязва едва след десетата година. Чрез периферното зрение най-напред се забелязва движението на предметите, преди всички други техни свойства.

2. Слухово възприятие.

Учениците в трети клас имат недиференцирано слухово възприятие. За него е характерно непълното и неточното определяне

посоката и източника на звук. Това се дължи на неразвита все още в тази възраст бинаурален слух, т.е. на системата, която осигурява възприемане на звука с двете уши. Благодарение на бинауралния слух възрастният човек вече много точно може да определи източника на звук в пространството.

3. Особенности на вниманието.

Вниманието на ученика в трети клас има следните недостатъци:

3.1. Бърза подвижност и недостатъчна концентрираност, които говорят за едно неустойчиво внимание, подчинено на висока емоционалност и импулсивност.

3.2. Опасно разсейване (изчезване) на вниманието, което се проявява най-често тогава, когато той мисли, че е защитен на пътя от някакъв външен фактор. За него това са случаите:

- когато е близо до дома си и се чувства в зоната на неговата защита;

- когато играе или се движи по тихи улици.

Във всички тези случаи, поради стеснения обем на вниманието, той не може да се ориентира в бързо променящата се пътна среда и вероятността да пострада е голяма.

4. Двигателни функции и поведение на пътя.

На всички е позната голямата двигателна активност на учениците от начална училищна възраст. Това е тренировка и

упражняване на тяхната моторика за усъвършенстване регулиращото влияние на различните мозъчни центрове върху нея. В тази възраст все още има съществена разлика между възприемане и съответното действие. Учениците могат да видят и да разберат някои пътни ситуации, но не винаги могат да реагират правилно на тях или реагират по-бавно от възрастните, поради липса на достатъчно опит, тъй като им е нужно повече време, за да извършат определени двигателни действия, породени от зрителен или слухов дразнител на пътя.

Двигателните умения в тази възраст допълнително се затрудняват и от преобладаващата импулсивност в тяхното поведение.

Много често голямата емоционалност, проявена от тях например при падането на една топка на платното, ги кара да забравят за всички опасности около тях.

Същото поведение можем да наблюдаваме и в играта им. На границата между този детски свят и света на възрастните стават произшествията на пътя.

В тясна връзка с поведението на ученика на пътя е и неговият стартов рефлекс. Най-често той представлява мускулно

напрежение, замръзване на място и обща напрегнатост при поява на определен слухов дразнител. В следващия момент вече идва ред на определено двигателно действие. Но в случая то е последица от възприетата и преработена информация, съпоставена с миналия опит. Колкото е по-пълна тази информация и колкото по-богат е миналият опит, толкова по-правилно ще бъде взетото решение. Докато възрастните могат да се справят с такава задача добре, същото не може да кажем за учениците от трети клас.

5. Ориентиране във времето и пространството.

За децата на 6-10 години е значително по-трудно да възприемат времето, отколкото пространството. Причината е в самата

природа на времето като обект на познание, а именно:

- времето тече. Това означава, че нито една, дори и най-малка негова част, не може да бъде възприета отведнъж, едновременно, а само последователно - начало и след това край - в секунди, минути и часове;

- у човека няма специален анализатор за време. То се познава опосредствено чрез движението и ритъма на жизнените процеси

пулс, честота на дишане или с часовник;

- възприемането на времето лесно се изопачава от субективни фактори като: запълненост на временния интервал с вид дейност, значимост на дейността за субекта, емоционалното състояние на самия човек и др.

В училище децата трябва да могат да следят времето, за да се справят успешно с възложените им задачи. Въпреки това

изследванията показват, че в представите на третокласника една минута е равна средно на 24,5 секунди. Очевидно е, че и учениците от трети клас силно подценяват продължителността на минутата като интервал от време.

В края на началната училищна възраст, на основата на всекидневната си практика, третокласниците се научават, че за изминаване на по-голямо разстояние е нужно повече време и обратно. И въпреки това те се затрудняват, когато трябва да сравнят времето, за което автомобил ще измине права отсечка с определена дължина, с това на друг автомобил, който ще измине отсечка със същата дължина, но с начупен профил.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Път. Елементи на пътя;

Велосипед. Пътен светофар за велосипедисти. Безопасни места за управление на велосипед;

Моят робот спазва сигналите на светофара;

Знам къде са пътните превозни средства.

ПРОГРАМА **ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО** **БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА** **ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ЧЕТВЪРТИ КЛАС**

I. Общо представяне на програмата:

Обучението по безопасност на движение по пътищата в четвърти клас е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика в системата на училищното образование. Това е вид социално учене за формиране на определени практически умения у учениците, като участници в движението по пътищата.

Интериоризирането и екстериоризирането на тези умения е свързано с изграждане на защитните механизми на ученика за неговото безопасно поведение на пътя. Съвременната пътна среда е опасна за него, тъй като тя е неестествена по отношение на неговите способности за психофизическа защита. В тази възраст учениците все още не могат да възприемат, чувстват и осъзнават опасностите на движението по пътя.

Развиването и усъвършенстването на психофизиологическите механизми за защита на ученика и създаването на определен начин на мислене и поведение на пътя, ще осигурят личната му безопасност и безопасността на другите участници в движението по пътя.

II. Цели на обучението:

1. Изграждане и развиване на защитни механизми, спрямо опасностите от пътната среда.

2. Развиване на перцептивните умения на децата за безопасно поведение на пътя, на основата на развиване на зрителните и слуховите възприятия, на възприятията за време и пространство.
3. Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието, паметта и на дисциплинираност, и отговорно поведение на пътя.
4. Придобиване на знания за кръстовища, пътна маркировка, групи пътни знаци и за пътни превозни средства, използвани в селското стопанство.

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Психофизиологически профил на учениците от четвърти клас, като участници в пътното движение, се характеризира по отношение на:

1. Зрително възприятие.

За учениците от тази възраст, като участници в движението е характерно, че зрителните им възприятия са все още непълни.

Причините са няколко:

- Ниският ръст, който ги затруднява при възприемане на оразмерената за възрастните пътна среда.

- Тясното поле на периферно зрение. При учениците в тази възраст зрителното поле по хоризонтала е 90 градуса, срещу 150 - 170 при възрастните, а по вертикала - 70 градуса, срещу 120 при възрастните. Периферията на ретината изпълнява стражева роля и когато периферното зрение е неразвито, тази негова функция е ограничена. По-бързото развитие на периферното зрение се забелязва едва след десетата година. Чрез периферното зрение най-напред се забелязва движението на предметите, преди всички други техни свойства.

2. Слухово възприятие.

Учениците в четвърти клас имат все още недиференцирано слухово възприятие. За него е характерно непълното и неточното

определяне посоката и източника на звук. Това се дължи на неразвита все още в тази възраст бинаурален слух, т.е. на системата, която осигурява възприемане на звука с двете уши.

Благодарение на бинауралния слух възрастният човек вече много точно може да определи източника на звук в пространството.

3. Особенности на вниманието.

От 7 до 10-годишна възраст вниманието на ученика в четвърти клас има следните недостатъци:

3.1. Неустойчиво внимание с бърза подвижност и недостатъчна концентрираност, предизвикани от висока емоционалност и импулсивност.

3.2. Опасно разсейване (изчезване) на вниманието, което се проявява най-често тогава, когато ученика мисли, че е защитен на пътя от някакъв външен фактор. За него това са случаите:

- когато пресича, за да отиде при възрастен;

- когато е с група деца;

- когато пресича широки улици и булеварди.

Във всички тези случаи, поради стеснения обем на вниманието, той не може да се ориентира в бързо променящата се пътна среда и вероятността да пострада е голяма.

4. Двигателни функции и поведение на пътя.

Учениците от четвърти клас имат голяма двигателна активност. Това е тренировка и упражняване на тяхната моторика за

усъвършенстване регулиращото влияние на различните мозъчни центрове върху нея. В тази възраст все още има съществена разлика между възприемане и съответното действие. Учениците могат да видят и да разберат някои пътни ситуации, но не винаги могат да реагират правилно на тях или те реагират по-бавно от възрастните, поради липса на достатъчно опит, тъй като им е нужно повече време, за да извършат определени двигателни действия, породени от зрителен или слухов дразнител на пътя. Двигателните умения в тази възраст допълнително се затрудняват и от

преобладаващата импулсивност в тяхното поведение. Много често голямата емоционалност, проявена от тях например при падането на една топка на платното, ги кара да забравят за всички опасности около тях.

Същото поведение можем да наблюдаваме и в играта им. На границата между този детски свят и света на възрастните стават произшествията на пътя.

В тясна връзка с поведението на ученика на пътя е и неговият стартов рефлекс. Най-често той представлява мускулно напрежение, замръзване на място и обща напрегнатост при поява на определен слухов дразнител. В следващия момент вече идва ред на определено двигателно действие. Но в случая то е последица от възприетата и преработена информация, съпоставена с миналия опит. Колкото е по-пълна тази информация и колкото по-богат е миналият опит, толкова по-правилно ще бъде взетото решение. Докато възрастните могат да се справят с такава задача добре, същото не може да кажем за учениците от четвърти клас клас.

5. Ориентиране във времето и пространството.

За децата на 6-10 години е значително по-трудно да възприемат времето, отколкото пространството. Причината е в самата природа на времето като обект на познание, а именно:

- времето тече. Това означава, че нито една, дори и най-малка негова част, не може да бъде възприета отведнъж, едновременно, а само последователно - начало и след това край - в секунди, минути и часове;

- у човека няма специален анализатор за време. То се познава опосредствено чрез движението и ритъма на жизнените процеси

- пулс, честота на дишане или с часовник;

- възприемането на времето лесно се изопачава от субективни фактори като: запълненост на временния интервал с вид дейност, значимост на дейността за субекта, емоционалното състояние на самия човек и др.

Учениците трябва да могат да следят времето, за да се справят успешно с възложените им задачи. Въпреки това изследванията показват, че в техните представи една минута е равна на по-малко от 35 секунди. Очевидно е, че учениците от четвърти клас подценяват продължителността на минутата като интервал от време.

В края на началната училищна възраст, на основата на всекидневната си практика, учениците се научават, че за изминаване на по-голямо разстояние е нужно повече време и обратно. И въпреки това те се затрудняват, когато трябва да сравнят времето, за което автомобил ще измине права отсечка с определена дължина, с това на друг автомобил, който ще измине отсечка със същата дължина, но с начупен профил.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Пътни знаци, пътна маркировка. Кръстовища;

Пътни превозни средства, използвани в селското стопанство;

В населено място. Извън населено място;

Виждам пътните превозни средства. Чувам пътните превозни средства.

ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ПЕТИ КЛАС

I. Общо представяне на програмата:

Обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика от пети до седми клас.

Дългосрочната цел на това обучение е създаването у ученика определен начин на мислене и поведение на пътя, които ще му

осигурят защитна система, като участник в движението на база развита сензорика и ще му позволи да вижда, предвижда и анализира дадена пътна ситуация в нейното развитие.

В обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст ученикът е поставен в нова учебна ситуация. От гледна

точка на Закона за движение по пътищата той вече има право да се вози до водача и така да възприема, анализира и оценява пътната среда от позиция на бъдещ водач.

Това за него е възможност да сравнява наученото по безопасност на движение по пътищата, доколко и как може да бъде видяно в поведението на другите участници в движението.

II. Цели на обучението:

1. Осъществяване на комуникация на ниво родови и видови понятия от пътната среда.

2. Анализиране на причините за възникване на пътен конфликт и прогнозиране на неговото развитие.

3. Сравняване на различни видове пътища, познаване на пътните превозни средства, които се движат по тях и основните групи пътни знаци.

4. Проявяване на отговорност и самоконтрол, като участник в пътното движение.

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Психофизиологически профил на учениците от V - VII клас, като участници в пътното движение.

Учениците от 11 до 15 години се движат много повече от тези, от по-малката възрастова група.

Те самостоятелно отиват на

училище и самостоятелно пътуват в различни превозни средства. И така те могат да станат участници в пътнотранспортни произшествия с тях.

В тази възраст те растат бързо. Пропорциите на тялото им се изменят непрекъснато. От друга страна тяхната жизненост

непрекъснато ги подтиква към движение. И тук вече възниква противоречието между

изискването за дисциплина в пътното движение и естествената физиологическа потребност от свободно движение.

Усещания и възприятия.

Комплексните дразнители от обективната действителност активизират редица анализатори. Това особено личи при

възприемане на големина, форма, движение, разстояние, гладкост или грапавина на предметите, т.е. сензорни еталони. Тези сложни възприятия са възможни благодарение на взаимно свързаното действие на редица усещания и анализатори. Това означава, че учениците се учат да възприемат сложни предмети и техните еталонни отношения. Определяне посоката на източник на звук също се постига не само чрез слуховия анализатор, а и с участието на зрителния апарат, като между двата анализатора се изгражда условнорефлекторна връзка.

За това едно от първите условия за резултатна учебно-възпитателна работа по безопасност на движение по пътищата в тази

възраст е да се проучи нивото и състоянието на сетивните органи на учениците. Това проучване трябва да стане основа за възпитаване и развиване на сетивата.

Установено е, че остротата на зрението се повишава до 15 годишна възраст с 60 %.

Цветоусещането в този период също се увеличава с 60 %.

Всичко това показва, че системната работа на учителите по БДП, музика, физическа култура и спорт и изобразително изкуство повишава остротата на усещанията, подобрява възприятията, включително и тези, необходими за правилното, точно и навременно възприемане и оценяване на пътната среда от ученика.

Поради важността на анализаторите при обучението по безопасност на движението по пътищата е необходимо да се следи

състоянието на рецепторите на учениците на база периодично провеждана диагностика.

Например състоянието на цветното зрение (далтонизъм).

Много важно е да се следи нивото на развитие на цветоусещането, бинауралния слух, двигателните реакции, ространственото ориентиране и др.

В тази възраст продължава развитието на перцептивните умения на база сензорните еталони.

При организиране на наблюдения в практически уроци вниманието на учениците трябва да бъде насочено и поддържано към

взаимоотношенията водач-път-автомобил-пешеходци.

Качества на вниманието, които трябва да се възпитават в обучението по безопасност на движението, като елементи на защитния механизъм на ученика:

- Устойчивост на вниманието.
- Обем на вниманието.
- Разпределеност на вниманието.
- Подвижност на вниманието.
- Концентрация на вниманието.
- Разсеяност.

В обучението по безопасност на движение по пътищата важно място заемат и понятията свързани с елементите на пътната среда, пътната сигнализация и др.

Условията за успешно формиране на тези понятия изискват:

- Наличие на подходяща учебна среда, осигуряваща възможност за наблюдение на изучаваните явления или обекти.
- Да се „извикат” в съзнанието на ученика старите представи и понятия, като основа за изграждане на новите.
- Последователност при преподаване на новите знания.
- Осигуряване на условия за сравнение.
- Осигурена връзка между теорията и практиката в учебния процес.
- Изясняване на връзките и зависимостите на новото понятие с другите, вече изградени представи и понятия.
- Формиране на определение за новото понятие или разширяване на съществуващо вече определение.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Скоростен път. Автомобилен път. Моторни превозни средства;

Предупредителни пътни знаци за опасност, пътни знаци относно предимство и пътни знаци за въвеждане на забрана и

отменяне на въведената забрана;

Конфликти на пътя. Виждам-предвиждам.

ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ШЕСТИ КЛАС

I. Общо представяне на програмата:

Обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика от пети до седми клас.

Дългосрочната цел на това обучение е създаването у ученика определен начин на мислене и поведение на пътя, които ще му

осигурят защитна система, като участник в движението на база развита сензорика и ще му позволи да вижда, предвижда и анализира дадена пътна ситуация в нейното развитие.

В обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст ученикът е поставен в нова учебна ситуация. От гледна

точка на Закона за движение по пътищата той вече има право да се вози до водача и така да възприема, анализира и оценява пътната среда от позиция на бъдещ водач.

Това за него е възможност да сравнява наученото по безопасност на движение по пътищата, доколко и как може да бъде видяно в поведението на другите участници в движението.

II. Цели на обучението:

1. Вербална комуникация на ниво родови и видови понятия от пътната среда.
2. Възприемане, анализиране и прогнозиране на развитието на пътна ситуация.
3. Познаване на моторни превозни средства със специален режим на движение.
4. Отговорност и самоконтрол спрямо употребата на алкохол.
5. Сензорни характеристики на зрението.

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Психофизиологически профил на учениците от V - VII клас, като участници в пътното движение. Учениците от 11 до 15 години се движат много повече от тези, от по-малката възрастова група.

Те самостоятелно отиват на

училище и самостоятелно пътуват в различни превозни средства. И така те могат да станат участници в пътнотранспортни произшествия с тях.

В тази възраст те растат бързо. Пропорциите на тялото им се изменят непрекъснато. От друга страна тяхната жизненост

непрекъснато ги подтиква към движение. И тук вече възниква противоречието между изискването за дисциплина в пътното движение и естествената физиологическа потребност от свободно движение.

Усещания и възприятия.

Комплексните дразнителни от обективната действителност активизират редица анализатори. Това особено личи при възприемане на големина, форма, движение, разстояние, гладкост или грапавина на предметите, т.е. сензорни еталони. Тези сложни възприятия са възможни благодарение на взаимно свързаното действие на редица усещания и анализатори. Това означава, че учениците се учат да възприемат сложни предмети и техните еталонни отношения.

Определяне посоката на източник на звук също се постига не само чрез слуховия анализатор, а и с участието на зрителния апарат, като между двата анализатора се изгражда условнорефлекторна връзка.

За това едно от първите условия за резултатна учебно-възпитателна работа по безопасност на движение по пътищата в тази

възраст е да се проучи нивото и състоянието на сетивните органи на учениците. Това проучване трябва да стане основа за възпитаване и развиване на сетивата.

Установено е, че остротата на зрението се повишава до 15 годишна възраст с 60 %.

Цветоусещането в този период също се увеличава с 60 %.

Всичко това показва, че системната работа на учителите по БДП, музика, физическа култура и спорт и изобразително изкуство повишава остротата на усещанията, подобрява възприятията, включително и тези, необходими за правилното, точно и навременновъзприемане и оценяване на пътната среда от ученика.

Поради важноста на анализаторите при обучението по безопасност на движението по пътищата е необходимо да се следи

състоянието на рецепторите на учениците на база периодично провеждана диагностика. Например състоянието на цветното зрение (далтонизъм).

Много важно е да се следи нивото на развитие на цветоусещането, бинауралния слух, двигателните реакции, пространственото ориентиране и др.

В тази възраст продължава развитието на перцептивните умения на база сензорните еталони.

При организиране на наблюдения в практически уроци вниманието на учениците трябва да бъде насочено и поддържано към

взаимоотношенията водач-път-автомобил-пешеходци.

Качества на вниманието, които трябва да се възпитават в обучението по безопасност на движението, като елементи на защитния механизъм на ученика:

- Устойчивост на вниманието.
- Обем на вниманието.
- Разпределеност на вниманието.
- Подвижност на вниманието.
- Концентрация на вниманието.
- Разсеяност.

В обучението по безопасност на движение по пътищата важно място заемат и понятията свързани с елементите на пътната среда, пътната сигнализация и др.

Условията за успешно формиране на тези понятия изискват:

- Наличие на подходяща учебна среда, осигуряваща възможност за наблюдение на изучаваните явления или обекти.
- Да се „извикат” в съзнанието на ученика старите представи и понятия, като основа за изграждане на новите.
- Последователност при преподаване на новите знания.
- Осигуряване на условия за сравнение.
- Осигурена връзка между теорията и практиката в учебния процес.
- Изясняване на връзките и зависимостите на новото понятие с другите, вече изградени представи и понятия.
- Формиране на определение за новото понятие или разширяване на съществуващо вече определение.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Видове пътища. Пътна мрежа. Пътни знаци със задължителни предписания, със специални предписания и даващи допълнителна информация;

Моторни превозни средства със специален режим на движение;

Алкохол. Сензорни характеристики на зрението.

ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ В СЕДМИ КЛАС

I. Общо представяне на програмата:

Обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика от пети до седми клас.

Дългосрочната цел на това обучение е създаването у ученика определен начин на мислене и поведение на пътя, които ще му

осигурят защитна система, като участник в движението на база развита сензорика и ще му позволи да вижда, предвижда и анализира дадена пътна ситуация в нейното развитие.

В обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст ученикът е поставен в нова учебна ситуация. От гледна

точка на Закона за движение по пътищата той вече има право да се вози до водача и така да възприема, анализира и оценява пътната среда от позиция на бъдещ водач.

Това за него е възможност да сравнява наученото по безопасност на движение по пътищата, доколко и как може да бъде видяно в поведението на другите участници в движението.

II. Цели на обучението:

1. Вербална комуникация на ниво родови и видови понятия.
2. Анализиране на пътна ситуация, водеща до пътнотранспортно произшествие.
3. Отговорност и самоконтрол при пътнотранспортно произшествие.
4. Работа с пътни карти, GPS навигация и схема на двутактов двигател (мотопед).

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Психофизиологически профил на учениците от V - VII клас, като участници в пътното движение. Учениците от 11 до 15 години се движат много повече от тези, от по-малката възрастова група.

Те самостоятелно отиват на

училище и самостоятелно пътуват в различни превозни средства. И така те могат да станат участници в пътнотранспортни произшествия с тях.

В тази възраст те растат бързо. Пропорциите на тялото им се изменят непрекъснато. От друга страна тяхната жизненост

непрекъснато ги подтиква към движение. И тук вече възниква противоречието между изискването за дисциплина в пътното движение и естествената физиологическа потребност от свободно движение.

Усещания и възприятия.

Комплексните дразнители от обективната действителност активизират редица анализатори. Това особено личи при

възприемане на големина, форма, движение, разстояние, гладкост или грапавина на предметите, т.е. сензорни еталони. Тези сложни възприятия са възможни благодарение на взаимно свързаното действие на редица усещания и анализатори. Това означава, че учениците се учат да възприемат сложни предмети и техните еталонни отношения. Определяне посоката на източник на звук също се постига не само чрез слуховия анализатор, а и с участието на зрителния апарат, като между двата анализатора се изгражда условнорефлекторна връзка.

За това едно от първите условия за резултатна учебно-възпитателна работа по безопасност на движение по пътищата в тази

възраст е да се проучи нивото и състоянието на сетивните органи на учениците. Това проучване трябва да стане основа за възпитаване и развиване на сетивата.

Установено е, че остротата на зрението се повишава до 15 годишна възраст с 60 %.

Цветоусещането в този период също се увеличава с 60 %.

Всичко това показва, че системната работа на учителите по БДП, музика, физическа култура и спорт и изобразително изкуство повишава остротата на усещанията, подобрява възприятията, включително и тези, необходими за правилното, точно и навременновъзприемане и оценяване на пътната среда от ученика.

Поради важността на анализаторите при обучението по безопасност на движението по пътищата е необходимо да се следи

състоянието на рецепторите на учениците на база периодично провеждана диагностика. Например състоянието на цветното зрение (далтонизъм).

Много важно е да се следи нивото на развитие на цветоусещането, бинауралния слух, двигателните реакции, пространственото ориентиране и др.

В тази възраст продължава развитието на перцептивните умения на база сензорните еталони.

При организиране на наблюдения в практически уроци вниманието на учениците трябва да бъде насочено и поддържано към

взаимоотношенията водач-път-автомобил-пешеходци.

Качества на вниманието, които трябва да се възпитават в обучението по безопасност на движението, като елементи на защитния механизъм на ученика:

- Устойчивост на вниманието.
- Обем на вниманието.
- Разпределеност на вниманието.
- Подвижност на вниманието.
- Концентрация на вниманието.
- Разсеяност.

В обучението по безопасност на движение по пътищата важно място заемат и понятията свързани с елементите на пътната среда, пътната сигнализация и др.

Условията за успешно формиране на тези понятия изискват:

- Наличие на подходяща учебна среда, осигуряваща възможност за наблюдение на изучаваните явления или обекти.
- Да се „извикат” в съзнанието на ученика старите представи и понятия, като основа за изграждане на новите.
- Последователност при преподаване на новите знания.
- Осигуряване на условия за сравнение.
- Осигурена връзка между теорията и практиката в учебния процес.
- Изясняване на връзките и зависимостите на новото понятие с другите, вече изградени представи и понятия.
- Формиране на определение за новото понятие или разширяване на съществуващо вече определение.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Карта на пътищата в България и автомобилна навигация. Мотопед;

Пътни знаци за оказване на направления, посоки, обекти и др., допълнителни табели;

Скорост. Пътнотранспортни произшествия. Сензорни характеристики на зрението.

I. Общо представяне на програма по безопасност на движението по пътищата:

Обучението по безопасност на движението по пътищата (БДП) се разглежда като неделима част от цялостното

образование и възпитание на личността на ученика. Дългосрочната роля на възпитанието и обучението по безопасността на движението по пътищата е формирането на определен начин на мислене и изграждането на транспортна култура на отделната личност, които да гарантират не само личната безопасност, но и сигурността на останалите участници в движението.

Ученикът трябва да носи отговорност за поведението си и да оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора, да опазва животът и здравето на участниците в движението по пътя, да улеснява тяхното придвижване, да опазва имуществото на юридическите и физическите лица.

По своята същност възпитанието и обучението по БДП трябва да бъде активно-действено, а не пасивно-съзерцателно.

Ученикът трябва да е поставен в условията на ситуативно-моделно обучение, когато активно решава различни пътни ситуации или ги моделира по зададено начало или край.

Затова от обучаваните се изисква освен да учат и знаят преподавания материал, да умеят чрез разбиране и преценяване на пътните ситуации да прилагат научените знания. За доброто усвояване са необходими практически упражнения и симулации, както и анализиране на различни критични ситуации от практиката. Също така и прилагане на придобития положителен опит, получен от родителите и приятелите.

Обучението е насочено към формиране на три основни групи умения за учениците:

- умения за защита - на сензомоторно равнище;
- интелектуални умения - умения за анализ, сравнение, откриване на причинно-следствени връзки, базирани на познаването на правилата за движение по пътищата;
- практически умения - свързани с овладяването на реални и естествени действия с цел вземане на решения за адекватно поведение в пътната среда.

II. Цели на възпитанието и обучението:

1. Повишаване на защитеността на учениците от транспортни произшествия и техните последствия чрез получаване на знания за приспособимостта към движението по пътищата с минимална вероятност за попадане в тях.
2. Познаване и разбиране на графични изображения и пътни знаци за движение извън населеното място, ж.п. прелези и маневри.
3. Познаване на основните правила на движението през отделните части на денонощието.
4. Определяне на конфликтни участъци в извън населеното място и съставяне на безопасни маршрути за движение.
5. Оценяване и анализиране на пътните ситуации в извън населеното място, ж.п прелези и при маневри, както и на движението през отделните части на денонощието.
6. Намаляване на агресията на пътя и повишаване на толерантността между участниците в движението.
7. Познаване и разбиране на нормативната уредба, произтичаща от Закона за движението по пътищата.

Целите трябва да бъдат реализирани напълно и еднозначно като не се ограничават само в регламентирания минимален брой часове.

С програмното съдържание за VIII клас се завършва цикъла за изграждане и надграждане на знанията, уменията и отношенията придобити в предучилищното образование, началния и прогимназиалния етап на основното образование. То осигурява знания, умения и отношения за системата „Човек - пътно превозно средство - път” като се съобразява с психофизиологическите особености на учениците.

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Юношеството е продължителен период, чието начало може да се приеме като физически и психологически феномен, а краят - като социален. Спецификата на измененията, които настъпват във физиологичен, психологичен и социален аспект са свързани с:

- физическото съзряване и физиологическите промени, които водят до тревожност, съмнения, притеснения, които рефлектират в най-голяма степен върху емоционалната сфера;
- търсенето на разнородни контакти и начини на общуване, както с връстници, така и с по-възрастни, включително и копирането на поведението на популярни личности. Отношенията с възрастните се формират в безусловно неравенство и относително равноправие, което обяснява гнева на младите хора към родители и учители;
- проявите на грубост, конфликтност, сприхавост, произтичаща от необходимостта за извоюване на автономност, изграждане на „Аз - образа”, адекватната самооценка и самосъзнание;
- намирането на своята идентичност, с което се преминава границата от детството към света на възрастните;
- повишена критичност към другите и към различните социални прояви.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Движение извън населено място през деня. Ж.П прелези. Маневри на пътя. Движение извън населено място презнощта и при различна видимост.

ППС и МПС. Системи за пасивна и активна безопасност. Основни правила на движението през отделните части на денонощието в извън населените места.

ПРОГРАМА **ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА** **ЗА УЧЕНИЦИ В IX КЛАС**

I. Общо представяне на програма по безопасност на движението по пътищата:

Обучението по безопасност на движението по пътищата (БДП) се разглежда като неделима част от цялостното

образование и възпитание на личността на ученика. Дългосрочната роля на възпитанието и обучението по безопасността на движението по пътищата е формирането на определен начин на мислене и изграждането на транспортна култура на отделната личност, които да гарантират не само личната безопасност, но и сигурността на останалите участници в движението.

Ученикът трябва да носи отговорност за поведението си и да оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този

на другите хора, да опазва животът и здравето на участниците в движението по пътя, да улеснява тяхното придвижване, да

опазва имуществото на юридическите и физическите лица.

По своята същност възпитанието и обучението по БДП трябва да бъде активно-действено, а не пасивно-съзерцателно.

Ученикът трябва да е поставен в условията на ситуативно-моделно обучение, когато активно решава различни пътни

ситуации или ги моделира по зададено начало или край.

Затова от обучаваните се изисква освен да учат и знаят преподавания материал, да умеят чрез разбиране и преценяване

на пътните ситуации да прилагат научените знания. За доброто усвояване са необходими практически упражнения и

симулации, както и анализиране на различни критични ситуации от практиката. Също така и прилагане на придобития

положителен опит, получен от родителите и приятелите.

Обучението е насочено към формиране на три основни групи умения за учениците:

- умения за защита - на сензомоторно равнище;

- интелектуални умения - умения за анализ, сравнение, откриване на причинно-следствени връзки, базирани на

познаването на правилата за движение по пътищата;

- практически умения - свързани с овладяването на реални и естествени действия с цел вземане на решения за

адекватно поведение в пътната среда.

II. Цели на възпитанието и обучението:

1. Повишаване на защитеността на учениците от транспортни произшествия и техните последици чрез

получаване на знания за приспособимостта към движението по пътищата с минимална вероятност за попадане в тях.

2. Познаване и разбиране на графични изображения, пътни знаци и пътната маркировка.

3. Определяне на конфликтни участъци и съставяне на безопасни маршрути за движение свързани със скорост на

движението на автомобил, мотоциклет, мотопед, велосипед, вкл. електрически скутери или ховърбордове.

4. Оценка и анализиране на пътните ситуации, свързани със скорост на движението на моторни и пътни

превозни средства (МПС и ППС).

5. Анализиране на действия на водача на МПС и ППС, според средствата за регулиране на движението.

6. Намаляване на агресията на пътя и повишаване на толерантността между участниците в движението.

7. Познаване и разбиране на нормативната уредба, произтичаща от Закона за движението по пътищата.

Целите трябва да бъдат реализирани напълно и еднозначно като не се ограничават само в регламентирания минимален

брой часове.

С програмното съдържание за IX клас се завършва цикъла за изграждане и надграждане на знанията, уменията и

отношенията придобити в предучилищното образование, началния и прогимназиалния етап на основното образование. То

осигурява знания, умения и отношения за системата „Човек - пътно превозно средство - път” като се съобразява с

психофизиологическите особености на учениците.

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Юношеството е продължителен период, чието начало може да се приеме като физически и психологически феномен, а краят - като социален. Спецификата на измененията, които настъпват във физиологичен, психологичен и социален аспект са свързани с:

- физическото съзряване и физиологическите промени, които водят до тревожност, съмнения, притеснения, които рефлектират в най-голяма степен върху емоционалната сфера;
- търсенето на разнородни контакти и начини на общуване, както с връстници, така и с по-възрастни, включително и копирането на поведението на популярни личности. Отношенията с възрастните се формират в безусловно неравенство и относително равноправие, което обяснява гнева на младите хора към родители и учители;
- проявите на грубост, конфликтност, сприхавост, произтичаща от необходимостта за извоюване на автономност, изграждане на „Аз - образа”, адекватната самооценка и самосъзнание;
- намирането на своята идентичност, с което се преминава границата от детството към света на възрастните;
- повишена критичност към другите и към различните социални прояви.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Структура на пътя. Видове маркировка. Групи пътни знаци;

Скорост на движение на МПС (автомобил, мотоциклет, мотопед, велосипед (вкл. ел. скутери, ховърбордове). Действия на водача, според средствата за регулиране на движението.

ПРОГРАМА **ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА** **ЗА УЧЕНИЦИ В X КЛАС**

I. Общо представяне на програма по безопасност на движението по пътищата:

Обучението по безопасност на движението по пътищата (БДП) се разглежда като неделима част от цялостното

образование и възпитание на личността на ученика. Дългосрочната роля на възпитанието и обучението по безопасността на

движението по пътищата е формирането на определен начин на мислене и изграждането на транспортна култура на отделната

личност, които да гарантират не само личната безопасност, но и сигурността на останалите участници в движението.

Ученикът трябва да носи отговорност за поведението си и да оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този

на другите хора, да опазва животът и здравето на участниците в движението по пътя, да улеснява тяхното придвижване, да

опазва имуществото на юридическите и физическите лица.

По своята същност възпитанието и обучението по БДП трябва да бъде активно-действено, а не пасивно-съзерцателно.

Ученикът трябва да е поставен в условията на ситуативно-моделно обучение, когато активно решава различни пътни

ситуации или ги моделира по зададено начало или край.

Затова от обучаваните се изисква освен да учат и знаят преподавания материал, да умеят чрез разбиране и преценяване на пътните ситуации да прилагат научените знания. За доброто усвояване са необходими практически упражнения и симулации, както и анализиране на различни критични ситуации от практиката. Също така и прилагане на придобития положителен опит, получен от родителите и приятелите.

Обучението е насочено към формиране на три основни групи умения за учениците:

- умения за защита - на сензомоторно равнище;
- интелектуални умения - умения за анализ, сравнение, откриване на причинно-следствени връзки, базирани на познаването на правилата за движение по пътищата;
- практически умения - свързани с овладяването на реални и естествени действия с цел вземане на решения за адекватно поведение в пътната среда.

II. Цели на възпитанието и обучението:

1. Повишаване на защитеността на учениците от транспортни произшествия и техните последици чрез получаване на знания за приспособимостта към движението по пътищата с минимална вероятност за попадане в тях.
2. Познаване на вредата на алкохола, наркотици и други упойващи вещества върху реакциите и поведението на пешеходеца и водача на МПС.
3. Анализиране и оценяване на пътните ситуации и пътни нарушения, произтичащи от употребата на алкохол, наркотици и други упойващи вещества.
4. Прилагане на правилните действия при контакт с лице ползвало алкохол, наркотици и други упойващи вещества.
5. Намаляване на агресията на пътя и повишаване на толерантността между участниците в движението.
6. Познаване и разбиране на нормативната уредба, произтичаща от Закона за движението по пътищата.

Целите трябва да бъдат реализирани напълно и еднозначно като не се ограничават само в регламентирания минимален брой часове.

С програмното съдържание за X клас се завършва цикъла за изграждане и надграждане на знанията, уменията и отношенията придобити в предучилищното образование, началния и прогимназиалния етап на основното образование. То осигурява знания, умения и отношения за системата „Човек - пътно превозно средство - път” като се съобразява с психофизиологическите особености на учениците.

III. Специфика на възпитанието и обучението:

Юношеството е продължителен период, чието начало може да се приеме като физически и психологически феномен, а краят - като социален. Спецификата на измененията, които настъпват във физиологичен, психологичен и социален аспект са свързани с:

- физическото съзряване и физиологическите промени, които водят до тревожност, съмнения, притеснения, които рефлектират в най-голяма степен върху емоционалната сфера;
- търсенето на разнородни контакти и начини на общуване, както с връстници, така и с по-възрастни, включително и

копирането на поведението на популярни личности. Отношенията с възрастните се формират в безусловно неравенство и относително равноправие, което обяснява гнева на младите хора към родители и учители;

- проявите на грубост, конфликтност, сприхавост, произтичаща от необходимостта за извоюване на автономност,
- изграждане на „Аз - образа”, адекватната самооценка и самосъзнание;
- намирането на своята идентичност, с което се преминава границата от детството към света на възрастните;
- повишена критичност към другите и към различните социални прояви.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия:

Категории МПС и свидетелства за тяхното управление.

Административни наказания за нарушителите. Поведение на контролните органи при констатиране на нарушения от водачите на пътя.

ПРОГРАМА **ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА** **ЗА УЧЕНИЦИ В XI КЛАС**

I. Общо представяне на обучението по безопасност на движението по пътищата:

Обучението по безопасност на движението по пътищата (БДП) в XI клас е обособено и надграждащо учебно

съдържание за постигане на няколко очаквани резултати в часа на класа по тематични направления за придобиване на

компетентностите по толерантност и интеркултурен диалог, безопасност на движението по пътищата, оказване на първа

помощ, превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти.

Учебното съдържание е

взаимосвързано и формира интердисциплинарен комплекс от знания, умения и отношения, насочен към придобиване на

социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на

активната и интегрираща се в обществото личност на ученика.

Ученикът трябва да носи отговорност за поведението си и да оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този

на другите хора, да опазва животът и здравето на участниците в движението по пътя, да улеснява тяхното придвижване, да

опазва имуществото на юридическите и физическите лица и да предпазва околната среда от замърсяване.

По своята същност обучението включва ученика и учителя в активно-действено сътрудничество в провеждането на

диалог и решаване на казуси за постигане на целите на обучението. Ученикът трябва да е поставен в условията да търси

аргументи „за” и „против” когато е необходимо да се справя с житейски проблеми. Да прилага стратегии за успешна

комуникация, вкл. и компенсаторни стратегии, за да избегне недоразумения при взаимодействието с членовете на

семейството си, общността и другите хора като участници в движението по пътищата по конструктивен начин.

II. Цели на обучението:

1. Повишаване на защитеността на учениците от транспортни произшествия и техните последици чрез получаване на знания за приспособимостта към движението по пътищата с минимална вероятност за попадане в тях.
2. Оценяване на аргументацията на другите участници в решаването на казуси.
3. Критическо и конструктивно решаване на казуси, свързани с регулацията на безопасността на движението по пътищата.
4. Намаление на агресията на пътя и повишаване на толерантността между участниците в движението.
5. Познаване и разбиране на нормативната уредба, произтичаща от Закона за движението по пътищата.

Целите трябва да бъдат реализирани напълно и еднозначно като не се ограничават само в регламентирания минимален брой часове в часа на класа.

С програмното съдържание в XI клас се създават предпоставки за безопасно поведение на пътя на основата на критерии и стандарти и определяне на гледната точка по обсъждан проблем, насочен към пешеходците и поведението на водачите спрямо пешеходците.

III. Теми „Пешеходци и водачи за толерантност на пътя”:

Транспортна култура и дисциплина на пешеходците и водачите. Особени правила за някои участници в движението.

Пътнотранспортни произшествия. Правомощия на органите за контрол на движението по пътищата.

ПРОГРАМА **ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА** **ЗА УЧЕНИЦИ В XII КЛАС**

I. Общо представяне на обучението по безопасност на движението по пътищата:

Модулното обучение по безопасност на движението по пътищата (БДП) е обособено учебно съдържание за

постигането на няколко очаквани резултати от обучението на учениците в часа на класа по тематични направления за

придобиване на компетентностите по толерантност и интеркултурен диалог, безопасност на движението по пътищата,

превенция на насилието, справяне с гнева и агресията, мирно решаване на конфликти и превенция и противодействие на

корупцията. Учебното съдържание е взаимосвързано и формира интердисциплинарен комплекс от знания, умения и

отношения, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности,

свързани със здравето и поддържането на активната и интегрираща се в обществото личност на ученика.

Ученикът трябва да носи отговорност за поведението си и да оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този

на другите хора, да опазва животът и здравето на участниците в движението по пътя, да улеснява тяхното придвижване, да опазва имуществото на юридическите и физическите лица и да предпазва околната среда от замърсяване.

По своята същност обучението по модула трябва да включва ученика и учителя в активно-действено сътрудничество и провеждането на диалог за постигането на целите на обучението. Ученикът трябва да е поставен в условията да анализира и да оценява причините за пътнотранспортните произшествия. Да предлага и изпълнява мерки за превенция и предотвратяване на негативните взаимоотношения между участниците в движението по пътищата.

II. Цели на обучението:

1. Повишаване на защитеността на учениците от транспортни произшествия и техните последици чрез получаване на знания за приспособимостта към движението по пътищата с минимална вероятност за попадане в тях.
2. Критическо и конструктивно решаване на казуси, свързани с регулацията на безопасността на движението по пътищата.
3. **Проявяване на нулева толерантност към използването на алкохол, наркотични и други упойващи вещества от участниците в движението по пътищата, както и на различни енергийни субстанции, въздействащи на централната и периферната нервна система (енергийни напитки, кофенинови и бързо-въглекхидратни барове, стимуланти, лекарствени продукти и др.).**
4. Познаване и оценяване на съвременните системи за безопасност и на приложенията на интелигентните транспортни системи.
5. Познаване и разбиране на безопасното управление на моторни и пътни превозни средства.
6. Познаване и разбиране на нормативната уредба, произтичаща от Закона за движението по пътищата.

Целите трябва да бъдат реализирани напълно и еднозначно като не се ограничават само в регламентирания минимален брой часове.

7. **Имайки предвид, че много от зрелостниците притежават СУМПС, налице е необходимостта от повече от определеният в програмата на МОН един учебен час. С програмното съдържание за XII клас се създават предпоставки за формиране на критерии и стандарти и определяне на гледната точка по обсъждан проблем, насочен към поведението на водачите на МПС и ППС.**

III. Теми „Устойчива безопасност на пътя“:

Транспортна култура и дисциплина на пешеходците и водачите. Пътно-транспортни произшествия – рискове и злоупотреби на пътя.

Правомощия на органите за контрол на движението по пътищата.